

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Код РПНД – О7185

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Слободян С. О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

СОЦІОЛОГІЯ

Sociology

рівень вищої освіти	_____ перший (бакалаврський) _____
тип дисципліни	_____ обов'язкова _____
мова викладання	_____ українська _____

Миколаїв – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 12 Інформаційні технології, спеціальності 125 Кібербезпека. ОПП «Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки».

«1» 11 2022 року. 17 с.

Розробник: *Л.В. Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін.*

Гарант освітньої програми кандидат технічних наук,

доцент кафедри КТІБ

С.М. Нужний

Проект робочої програми навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ» розглянуто на засіданні *кафедри соціально-гуманітарних дисциплін*

Протокол № 3 від «2» 11 2022 р.

Завідувач кафедри

О. С. Філатова

Проект робочої програми навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ» розглянуто Науково-методичною комісією *Навчально-наукового гуманітарного інституту*

Протокол № 4 від «14» 11 2022 р.

Голова

О.В. Бобіна

Проект робочої програми навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

А.В. Лабарткава

Робоча програма навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ» затверджено Науково-методичною радою НУК

Протокол № 9 від «23»

Голова НМР НУК

С.І. Трушляков

© НУК, 2022

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	5
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	5
4. Очікувані результати навчання.....	5
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	10
7. Форми поточного та підсумкового контролю	11
8. Критерії оцінювання результатів навчання	15
9. Рекомендовані джерела інформації	15

ВСТУП

Анотація

Курс «Соціологія» посідає одне з провідних місць серед гуманітарних дисциплін, що вивчаються. Опанування ним формує системоутворюючу базу соціологічних знань для успішного вивчення дисциплін соціально-політичних, культурологічного та економічного циклів.

Предметом навчального курсу є вивчення розвитку суспільства на українських землях у контексті становлення та розвитку суспільств Європи, діяльності державних інститутів, становлення особистості у суспільстві та міжособистісних взаємовідносин, процеси соціальної мобільності та стратифікації суспільства.

Навчальній дисципліні «Соціологія» належить важливе місце в системі освіти, оскільки інтелектуальний потенціал працівників визначається не тільки глибокими спеціальними знаннями, а й високими громадянськими і національно-патріотичними якостями.

Ключові слова: соціологія, суспільство, особистість, соціальні інститути, соціальна стратифікація, соціальна мобільність, соціалізація.

Abstract

The course «Sociology» occupies one of the leading places among the humanities, which are studied. Mastering it forms a system-forming base of sociological knowledge for the successful studying of socio-political, cultural and economic cycles.

The course's subject is to study the development of society in Ukraine in the development of society in Ukraine in the context of the formation and development of European societies, the activities of state institutions, the formation of personality in society and interpersonal relationships, social mobility and stratification of society.

The discipline «Sociology» has got an important place in the education system, as the intellectual potential of employees is determined not only by deep special knowledge, but also by high civic and national-patriotic qualities.

Key words: sociology, society, personality, social institutions, social stratification, social mobility, socialization.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	<u>Галузь знань:</u> 12 Інформаційні технології	<i>Вибіркова</i>	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	<u>Спеціальність:</u> 125 Кібербезпека <u>Освітніх програм:</u> <u>«Системи</u> <u>технічного захисту</u> <u>інформації,</u> <u>автоматизація її</u> <u>обробки».</u>	Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	4-й
		Лекцій	
		15 год.	4 год.
		Семінарські	
		15 год.	4 год.
		Самостійна робота	
	60 год.	82 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4.	Освітній рівень: перший (бакалаврський рівень)	Вид контролю: залік	
		Форма контролю: усна	

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ» є формування у студентів відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисципліни є: дисципліни: Історія України та української культури, Філософія.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

РН 6. Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;

РН 54. Усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Суть, функції, рівні, основні етапи історії соціології

Тема 1. Предмет, функції, рівні соціологічного знання.

1. Соціально-культурні та науково-теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Місце соціології в системі суспільствознавства, її взаємозв'язок з іншими науками: історією, філософією, політологією, психологією, економічною наукою, правовою наукою, технічними науками.

2. Визначення соціології як науки. Поняття предмета та об'єкта соціології. Основні групи категорій соціології. Закони соціології, типи соціальних законів. Структура та рівні соціології. Теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії та емпіричні соціологічні дослідження.

3. Основні функції соціології як науки: теоретико-пізнавальна, практична, світоглядно-ідеологічна, гуманістична, описова, інформаційна, прогностична, критична, функція соціального контролю, функція соціального управління.

Література: [4], стор. 11-34, [5], стор. 9-38, [6], стор. 33-67.

Тема 2. Історія соціологічної думки: основні етапи.

1. Протосоціологічні погляди античного періоду. Протосоціологічні погляди Давнього Сходу: вчення Мо-Цзи, конфуціанська ідеальна модель особистості, соціально-філософські погляди індуїзму. Соціологія античної Греції. Ідеальний устрій суспільства та держави за Платоном. «Політика» та «Етика» Аристотеля як основні твори протосоціології, його вчення про середній клас.

2. Соціально-релігійні погляди А. Августина, вчення про «град земний» та «град Божий». Протосоціологія доби Середньовіччя: соціально-релігійні погляди Ф. Аквінського, формування єретичних поглядів (катари, альбігойці, богоміли). Протосоціологія Відродження: Т. Кампанелла, Н. Макіавеллі, договірна теорія походження суспільства та держави Т. Гоббса. Соціальні погляди епохи Просвітництва: Дж. Віко, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо. Теорія суспільного договору І. Канта.

3. Класичний період розвитку світової соціології. Нова наука про суспільство К.-А. Сен-Сімона. Позитивізм О. Конта та початок академічної соціології. Теорія еволюційного розвитку суспільства Г. Спенсера. Расово-антропологічна, органічна та соціал-дарвіністська школи соціології. Психологічний напрям в соціології: Г. Лебон, Г. де Тард, В. Мак-Дугал, З. Фрейд, Ч.-Х. Кулі. Теорія «соціальної дії» та «розуміюча» соціологія М. Вебера. Концепція соціологізму та аномії Е. Дюркгейма. Соціологія К. Маркса: теорія формацій та матеріалізм.

4. Становлення і розвиток соціологічної думки в Україні: М. Шаповал, М. Драгоманов, М. Ковалевський, М. Грушевський, В. Липинський. Історичний матеріалізм замість соціології у СРСР. Соціологія 1960-х років. Нова вітчизняна соціологія.

5. Сучасні західні школи соціології, розвиток теоретичної та емпіричної соціології. Неомарксизм: Т. Адорно, Ю. Хабермас, Е. Фромм, Ж.-П. Сартр. Чиказька соціологічна школа: дослідження проблем соціальної екології, соціології міста, девіантної поведінки (Р. Парк, А. Смолл, Е. Берджесс). Теорія еліт в соціології: Г. Моска та В. Парето. Інтегральна соціологія П. Сорокіна, структурно-функціональний аналіз Т. Парсонса та Р. Мертона. Теорії соціального конфлікту: Р. Дарендорф. Теорія соціального обміну Дж. Хоманса. Символічний інтеракціонізм Дж.-Г. Міда та Г. Блумера.

Література: [4], стор. 37-226, [5], стор. 38-115, [6], стор. 16-37.

Тема 3. Методологія та методи соціологічного дослідження

1. Поняття соціологічного дослідження. Елементи соціологічного дослідження. Види соціологічних досліджень: розвідувальне (пілотажне), описове, аналітичне.
2. Робоча програма дослідження та її основні елементи.
3. Основні методи збору інформації. Опитування як метод збору інформації. Різновиди опитування, структура опитування, його перевага та недоліки. Анкетування як метод збору інформації. Види анкетування. Типи питань: відкриті та закриті, особливості їх використання. Інтерв'ю як метод збору інформації, його особливості. Види інтерв'ю: стандартне, фокусоване, глибоке та вільне. Спостереження або моніторинг у соціологічному дослідженні, його переваги та недоліки. Види спостереження. Експеримент у соціологічному дослідженні.
4. Метод аналізу документів – контент-аналіз.

Література: [5], стор. 38-115, [6], стор. 206-216.

Змістовий модуль 2. Зміст і особливості соціологічних знань про суспільство

Тема 4. Суспільство з погляду соціології: сутність, типи, тенденції розвитку.

1. Поняття суспільства. Головні ознаки сучасного суспільства та його структурні елементи. Основні теорії походження суспільства.
2. Типологія суспільств: дотрадиційне, традиційне, індустріальне, постіндустріальне. Закономірності еволюції суспільства.
3. Поняття соціального прогресу. Критерії та тенденції соціального прогресу. Глобальні процеси сучасного суспільного розвитку: модернізація та інформаційна революція. Тенденції розвитку сучасного українського суспільства.

Література: [4], стор. 227-303, [5], стор. 116-138, [6], стор. 38-67.

Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків

1. Особистість в соціології. Основні ознаки особистості. Становлення індивіда як особистості.
2. Поняття соціального статусу та соціальної ролі особистості. Основні підходи до визначання соціальних ролей. Види соціальних статусів.
3. Соціалізація особистості та її етапи. Основні чинники та канали соціалізації. Поняття десоціалізації і ресоціалізації особистості. Вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на формування особистості.

Література: [4], стор. 347-388, [5], стор. 197-230, [6], стор. 68-83.

Тема 6. Основні соціальні інститути: суть, характеристика, тенденції розвитку.

1. Поняття соціального інституту. Соціальні практики як прототип соціального інституту. Процес інституціоналізації – етапи становлення соціального інституту. Характерні ознаки соціальних інститутів: символічні культурні та утилітарні ознаки, ідеологія, кодекси поведінки та зразки поведінки.
2. Функції та дисфункції соціальних інститутів: явні та латентні, загальні та спеціальні. Функціональний взаємозв'язок між соціальними інститутами.
3. Характеристика основних комплексів соціальних інститутів: комплексу економічних, політичних інститутів, комплексу інститутів родини та шлюбу, освіти та стратифікації, культури та релігії.

Література: [4], стор. 347-388, [5], стор. 270-303, [6], стор. 84-95.

Тема 7. Соціальна структура, соціальна стратифікація, соціальні норми

1. Поняття соціальної структури суспільства, її складові елементи. Поняття соціальної стратифікації. Основні шкали соціальної стратифікації: дохід, освіта, влада та престиж. Соціальна нерівність, її природа та передумови формування. Історичні типи соціального розшарування: касты, стани, класи, страти.
2. Поняття соціальної мобільності. Типи та види сучасної соціальної мобільності: внутрішньогенераційна та міжгенераційна, вертикальна та горизонтальна. Індивідуальна, групова, професійна, політична та економічна мобільність. Поняття маргінальності у

суспільстві, маргінали та маргінальні верстви.

3. Поняття соціальної групи. Ознаки соціальних груп. Види соціальних груп: первинні, вторинні, малі, великі, експресивні. Квасігрупи та види квасігруп. Поняття соціальної норми.

Література: [4], стор. 304-346, [5], стор. 138-153.

Тема 8. Етносоціологія.

1. Місце та роль етносоціології в системі соціологічного знання. Основні етапи становлення та сучасного розвитку етносоціології. Основи етносоціологічної теорії. Етнічна та національна ідентичність особистості та етнічних спільнот. Етнічна і національна стратифікація та мобільність. Корінні нації й етнічні та національні меншини. Український етнос. Поведінкові й комунікаційні стратегії міжетнічних відносин. Міжетнічні конфлікти. Міжетнічна толерантність. Проблеми соціальної адаптації у поліетнічному середовищі. Соціологічне дослідження міжетнічних шлюбів. Етнокультурні та соціально-психологічні підвалини збереження національної традиції у побуті та укладі життя. Етносоціологічні проблеми відродження української нації. Методологія етносоціологічних досліджень. Типологія і програма етносоціологічних досліджень. Основні методи збору етносоціологічної інформації.

Література: [4], стор. 389-417, [5], стор. 353-396.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р..		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Суть, функції, рівні, основні етапи історії соціології								
Тема 1. Предмет, функції, рівні соціологічного знання.	10	2	2	6	16	2	2	12
Тема 2. Історія соціологічної думки: основні етапи.	10	2	2	6	10		–	10
Тема 3. Методологія та методи соціологічного дослідження	10	2	2	6	8		--	8
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	6	6	18	34	2	2	30
Змістовий модуль 2. Зміст і особливості соціологічних знань про суспільство								
Тема 4. Суспільство з погляду соціології: сутність, типи, тенденції розвитку	12	2	2	8	13		2	11
Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків	12	2	2	10	14	2	–	12
Тема 6. Основні соціальні інститути: суть, характеристика, тенденції розвитку	12	2	2	8	10		–	10
Тема 7. Соціальна структура, соціальна стратифікація, соціальні норми	12	2	2	8	11		–	11
Тема 8. Етносоціологія	12	1	2	8	8		–	8
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	9	10	42	56	2	2	52
РАЗОМ ЗА КУРСОМ	90	15	15	60	90	4	4	82

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет, функції, рівні соціологічного знання	2	2
2	Історія соціологічної думки: основні етапи	2	–
3	Методологія та методи соціологічного дослідження	2	-
4	Суспільство з погляду соціології: сутність, типи, тенденції розвитку	2	–2
5	Особистість у системі соціальних зв'язків	2	–
6	Основні соціальні інститути: суть, характеристика, тенденції розвитку	2	–
7	Соціальна структура, соціальна стратифікація, соціальні норми	2	–
8	Етносоціологія	1	–
Разом		15	4

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію);
- підготовка до практичних занять – 1-2 год/1 заняття;
- підготовка до семінарських занять – 2-4 год/1 заняття;
- підготовка до лабораторних робіт – 2-3 год/1 робота;
- написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – мінімум 15 годин на 1 роботу;
- підготовка до контрольних заходів – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підготовка до лекцій	2	–
2.	Підготовка до семінарів	10	16
3.	Написання есе	10	–
4.	Наукова стаття	15	10
5.	Підготовка до заліку	10	26
6.	Підготовка до МКР	13	–
7.	Написання домашньої контрольної роботи	–	30
Разом		60	82

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Для всіх видів занять:

Робота з літературою - опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

Пояснення - словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

Дискусія - обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

Диспут - цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій.

Для лекційних занять:

- лекція - усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованою розумових образів, доведень і узагальнень;
  - бесіда - питально-відповідний метод, завдання якого - спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень;
- різновиди бесіди : репродуктивні (спрямовані на відтворення раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань, запам'ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

Для практичних, лабораторних та семінарських занять:

- вправа - планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;
- практична робота - метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків.

Методи контролю і самоконтролю:

- фронтальне опитування;

- контрольні роботи, твори, диктанти, письмові заліки.

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод - повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;
- проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;
- частково-пошуковий - метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного іспиту. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 60 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного іспиту в загальній системі оцінок – 40 балів. Право здавати заключний іспит дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного іспиту набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту (за його наявності).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на семінарах (денне відділення)	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
4-3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.

1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.

Поточний модульний контроль у формі написання МКР

Написання МКР (денне відділення)	Критерії оцінювання
10-8	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно. Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
7-5	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу та формулюванні висновку.
4-3	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновків.
2-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Робота не виконана

Наукова стаття	Критерії оцінювання
20-18	Робота виконана у встановлений термін. Мета статті сформульована вірно. Виклад основного матеріалу аргументований, логічний, містить правильну термінологію. Висновок повний, логічний, містить аналіз.
17-15	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, висновок містить деякі неточності
14-11	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, висновок не відповідає поставленій меті статті
10-6	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія, висновок відсутній
5-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.

Есе (денне відділення)	Критерії оцінювання
10-8	Робота виконана у встановлений термін. Актуальність есе сформульована вірно. Виклад основного матеріалу аргументований, логічний, містить правильну термінологію. Висновок повний, логічний, містить аналіз.
7-6	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, висновок неаргументований.

5-4	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновку.
3-2	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована, висновок відсутній.

Контрольна робота (заочне відділення)	Критерії оцінювання
30-25	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно. Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки, повний список літератури.
24-18	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу та формулюванні висновку.
17-10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновків.
9-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Робота не виконана.

Залік (денна форма навчання)	Критерії оцінювання
10-8	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, категоріальним апаратом та хронологією. Дає чіткі та правильні відповіді на поставлені питання викладача. МКР виконані у встановлений термін.
7-4	Відповідь студента частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, існує плутанина у категоріальному апараті та хронології. МКР , виконані з порушенням встановлених термінів.
3-1	Відповідь студента має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні. МКР виконані з порушенням встановлених термінів
0	Студент немає відповіді на поставлені питання викладача. МКР не виконані.

Залік (заочне відділення)	Критерії оцінювання
30-25	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, категоріальним апаратом та хронологією. Дає чіткі та правильні відповіді на поставлені питання викладача. Контрольна робота виконана у встановлений термін.

24-14	Відповідь студента частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, існує плутанина у категоріальному апараті та хронології. Контрольна робота виконана з порушенням встановлених термінів.
13-1	Відповідь студента має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні. Контрольна робота виконана з порушенням встановлених термінів
0	Студент немає відповіді на поставлені питання викладача. Контрольна робота не виконана.

Відповіді на семінарах (заочне відділення)	Критерії оцінювання
10-8	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
7-6	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
5-4	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
3-1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Участь у семінарських заняттях	8 x 5 балів = 40 балів	2 x 10 балів = 20 балів
Поточний модульний контроль	2 x 10 балів = 20 балів	–
Наукова стаття	20 балів	20 балів
Написання есе	10 балів	–
Контрольна робота	–	30 балів
Залік	10 балів	30 балів
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Участь у семінарських заняттях	5	Участь у семінарських заняттях	10
	T2	Участь у семінарських заняттях	5		—
	T3	Участь у семінарських заняттях	5		-
ПМК		Модульна контрольна робота	10	—	—
ЗМ 2	T4	Участь у семінарських заняттях	5	Участь у семінарських заняттях	10
	T5	Участь у семінарських заняттях	5		—
	T6	Участь у семінарських заняттях	5		—
	T7	Участь у семінарських заняттях	5		—
	T8	Участь у семінарських заняттях	5		—
ПМК		Модульна контрольна робота	10		—
Наукова стаття			20	—	20
Написання есе			10		—
Контрольна робота			—		30
Підсумковий контроль			10		30
Сума			100		100

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Астахова О. В. Державна політика на ринку праці: історичний аспект. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2011. № 3. С. 16–19.
2. Галицький В. М. Державна служба зайнятості: її роль і завдання на етапі подолання кризових явищ в економіці. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2011. № 4. С. 3–7.
3. Гилюн О. В. Студент початку XXI століття: особливості ціннісних орієнтацій та соціальних норм. *Соціальні технології*. 2011. № 45. С. 183–190.
4. Соціологія: підручник для студентів та викладачів вузів / за заг. ред. М. І. Горлача. Харків Київ: «Центр навчальної літератури», 2019. 808 с.
5. Соціологія: підручник для студентів вузів / за ред. В. Г. Городяненка. Київ: Академія, 2008. 542 с.
6. Соціологія : навчальний посібник / О. В. Бобіна та ін.; за ред. І. В. Шаповалової. Миколаїв: НУК, 2020. 284 с.
7. Десненко М. І. Підвищення ефективності професійного навчання безробітних в умовах трансформації суспільної системи. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2011. № 3.

С. 21–23.

8. Кухтіна М. В. Особливості формування ціннісних орієнтацій особистості у трансформаційному суспільстві. *Соціальні технології*. 2012. № 45. С. 170–174.

9. Лабінська Г. М., Прокопюк О. М. Українська трудова міграція в контексті міжнародної міграції робочої сили. *Економічний простір*. 2012. № 34. С. 66–81.

10. Максименко А. О. Споживча поведінка: концептуалізація поняття та чинники, що її детермінують. *Соціальні технології*. 2014. № 44. С. 140–145.

11. Соціологія: навчальний посібник / Є. В. Перегуда та ін. Київ: КНУБА, 2012. 140 с.

12. Позняк О. В. Проблеми формування міграційної політики України в сучасних умовах. *Демографія та соціальна економіка*. 2014. № 3. С. 20–29.

13. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В. І. Докаша. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с.

14. Артеменко С. Б., Фляшнікова А. Б. Соціологія: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2012. 188 с.

15. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів / за заг. ред. В. І. Докаша. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 360 с.

Допоміжна література

1. Гіденс Е. Соціологія. / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. 726 с

2. Пилипенко В. Є., Вишняк О. І., Кущенко О. Д. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посібник. Київ: Каравела, 2003. 372 с.

3. Шаповал М. Загальна соціологія. 3-тє вид. Київ: Заповіт, 1996. 368 с.

4. Якуба О. О. Соціологія: навч. посібник для студентів. Харків: Константа, 1996. 192 с.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Соціологічна асоціація України – <http://www.sau.kiev.ua/literature.html>

2. Періодичні видання: «Віче», «Сучасність», «Людина і політика», «Харківські соціологічні читання», «Соціальна психологія», «Проблеми розвитку соціологічної теорії», «Соціологія: теорія, методи, маркетинг», «Социс».

3. Центр Разумкова – <http://www.razumkov.org.ua/ukr/index.php>

4. Інститут соціології НАН України – <http://i-soc.kiev.ua>

5. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій – <http://www.ier.kiev.ua/>.

6. Київський міжнародний інститут соціології – <http://www.kiis.com.ua>

7. Український інститут соціальних досліджень – <http://www.uisr.org.ua>

8. Інститут стратегічних досліджень – <http://www.niss.gov.ua>

9. Журнал «Sociumas» – <http://www.sociumas.lt>

10. Електронний науковий журнал – <http://www.sapienti.kiev.ua>

11. Соціально-гуманітарний журнал «Людина і політика» – <http://www.ica.org.ua/lip>

12. Харківський центр гендерних досліджень (Харків) – <http://www.gender.univer.kharkov.ua>

13. Фонд регіональних соціально-політичних та економічних досліджень (Львів) – <http://zluka.isr.lviv.ua>

14. Центр політичних досліджень Львівського національного університету ім. І. Франка (Львів) – <http://www.cps.itgo.com>

15. Український центр економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (Київ) – <http://uceps.com.ua>

16. Центр соціологічних і політичних досліджень та технологій «Соціополіс» (Дніпро) – <http://www.spr.org.ua>
17. Східноукраїнський фонд соціальних досліджень (Харків) – <http://www.sociology.kharkov.ua>
18. Центр соціального прогнозування – <http://www.prognosis.kiev.ua>
19. Центр порівняльних соціальних досліджень – <http://www.cessi.com.ua>
20. Центр корпоративного громадянства – <http://www.corporate-citizen.org.ua>
21. Міністерство праці та соціальної політики – <http://www.minpraci.gov.ua>
22. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>

Розробник програми

_____Л. В. Матвієнко

